

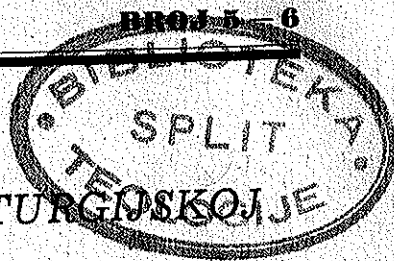
SLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

GODINA V

MAKARSKA 1965.

BROJ 5 - 6

PISMO KARDINALA LERCARA O LITURGIJSKOJ OBNOVI

Liturgijska je obnova, koju sada proživljavamo, događaj koji nas jača i bodri, da ustrajemo na započetom putu. Ne samo nekoliko „izabranika“ već cijeli sveti narod Božji, koji se rasprostire po cijeloj Crkvi i po čitavom čovječanstvu, treba da dođe u dohvat duhovne obnove za koju se odlučio Drugi vatikanski sabor.

Uzbuđena i zadivljena srca stojimo pred ovim novim „prolazom Duha Svetoga kroz svoju Crkvu“, o kojem je već prije 9 godina u svojoj proročkoj viziji govorio Papa Pio XII učesnicima I internacionalnog pastoralno-liturgijskog kongresa u Asizu. Mi vidimo kako se razvija i učvršćuje „nova duhovna odgojiteljska zadaća“ koju je sv. Otac više puta nazvao jednim od najdragocjenijih plodova Koncila. Mirne duše možemo reći da će Drugi vatikanski sabor ući u povijest s oznakom jednog od svojih najsmionijih ostvarenja davši liturgiji novi izgled koji ju je učinio još sjajnijom i plodnijom.

Kad bi svaki od nas morao danas kratko i jednostavno izvjestiti što se nakon 7. ožujka o. g. dogodilo u crkvama širom svijeta, onda bi imao pripovijedati „mirabilia Dei“. Mnogo svjedočanstva o tome ima u izvještajima iz pojedinih zemalja koji se objavljuju u „Vijestima“, novom časopisu Vijeća za liturgijsku reformu. To su pouzdani izvještaji sastavljeni po Predsjedniku ili kojem stručnom članu pojedinih nacionalnih liturgijskih komisija. U svojoj jasnoći i kratkoći nam govore kako se Crkva po cijelom svijetu nalazi pred divnim proljećem. Čak nije presmiono postavljati da će se ova bogata duhovna obnova u tolikoj mjeri produbiti ukoliko vjernici postanu svijesni svoga dostojanstva kao Božji narod i sve dublje uđu u tajne svete Liturgije. Mi se dakle smijemo nadati procvatu kršćanskog života i herojske svetosti ne samo u nekim privilegiranim

zemljama već na cijelom svijetu, a osobito među svjetovnjacima, ako dođu u sve tješnji dodir s pravim izvorima milosti.

Dok nas, koji smo samo oruđe ovih raznovrsnih Božjih milosnih darova u dušama, mogu ove činjenice samo bodriti, ipak moramo biti na oprezu da ne bi ova životna snaga oslabila te ova ogromna struja Božje milosti, koja razveseljuje „Grad Božji“, ne bi se opet rasplinula u sićušne bijedne potočiće. To se može dogoditi, ako centralna liturgijska Vlast, dok postepeno daje ovlasti nižim organima, u isti mah ne spriječi, da usred ove raznolikosti oslabi jedinstvo srdaca i djela u nekom višem smislu.

Budući da se na vedrom nebu obnovljene liturgijske životne snage pojavljuju oblaci koji nastoje zasjeniti sjajno ovo svjetlo, i dok se u raznim zemljama održavaju tečajevi i sastanci bilo dijecezanski bilo nacionalni, kako bi pronašli pravu primjenu najnovijih liturgijskih odluka, smatra „Vijeće“ da je došao pravi čas da svima biskupima i svećenicima bilo svjetovnim bilo redovničkim dadne smjernice, koje treba smatrati uputama kako bi liturgijska obnova bila što uspješnija i djelotvornija.

1. Nove liturgijske norme su prožete izvjesnom elastičnošću. One se mogu prilagoditi raznim okolnostima i omogućuju zato jedno veće pastoralno djelovanje. Ali to ne znači, da pojedini svećenici mogu samostalno postupati i svojevolarno oblikovati svete obrede Crkve. Prije svega tu treba imati na umu, kome je Crkva povjerila ovo prilagođivanje. Zatim treba gledati na smisao odredbi, da vidimo kako daleko smijemo protezati to prilagođivanje.

2. Treba zatim upozoriti na to da ovaj ojačani „bratski i obiteljski duh“ koji se širi i raste snagom liturgije — što je svakako jedan od najvrjednijih učinaka najnovijih liturgijskih reformi — nipošto ne smije ugušiti smisao za hijerarhijski element koji je povezan s bití liturgije. Ovaj je hijerarhijski element odraz hijerarhijskog karaktera same Crkve. On mora doći do izražaja u skladnoj i discipliniranoj suradnji svećenstva (prezbiterija) s biskupom, s Kolegijem biskupa u nacionalnoj biskupskoj konferenciji, te u suradnji sviju s Namjesnikom Krista Gospodina. Ta suradnja neće nipošto smanjiti svježinu ni djelotvornost pastoralnog iskustva koje stoji u stalnom kontaktu sa životnom stvarnošću, ali će spriječiti nekontroliranu samovolju, neopravdanu raznolikost u oblicima izraza i opasnost da se svjetov-

njaci, koji su sada čvršće učlanjeni u crkveni život; stvarno manje osjećaju kao pravi „narod“ i „obitelj Božja“ i onda se na to tuže i mrmljaju, kao što su nekoć Židovi protiv Mojsija i Arona.

Jedinstvo ne smije ometati raznolikost niti je smije ugušiti, štoviše, ona mora u toj raznolikosti doći do izražaja. Ali jedinstvo mora osigurati da se ova raznolikost ne izrodi u preveliku rascjepljenost.

Kršćanska poslušnost, ta djeci svojstvena krepost, bit će izraz ljubavi, vez i zalog jedinstva i sjedinjenja.

3. Poznato je, kako ovo „Vijeće“ već 15 mjeseci intenzivno radi u 40 studijskih grupa i s dobro izjednačenim gremijem od 43 biskupa koji sačinjavaju jezgru te ustanove. Ali jedna sveopća, bitna i temeljita reforma u liturgiji se ne stvara preko noći. Ona iziskuje vremena, istraživanja, analize, kritičnog prosuđivanja, a prije svega strpljivosti. Ja bih molio da se naglase prije svega svećenstvu ove misli, da se ipak jednom prestane s individualističkim, škodljivim i beskorisnim eksperimentiranjem, jer na njemu ne može biti Božjeg blagoslova i zato je osuđeno na propast. Ono škodi kako pobožnosti puka tako i zdravom i svetom nastojanju obnove. Ono čak škodi i koči naše nastojanje. Budući da se u tim eksperimentima radi ponajčešće o samovoljnim i nepromišljenim inicijativama, one bacaju nepovoljno svjetlo na cijelo naše nastojanje koje smo oprezno, svijesni svoje odgovornosti, potpuno promišljeno i u potpunom poznavanju pastoralnih potreba preuzeli. Ovaj posao neće trajati vječno, a mi smatramo svojom dužnošću, da ga ne odugovlačimo više nego je potrebno. Ali neka nitko opet sa svojim ličnim zahvatima ne uništi sigurne i odlučne korake prema obnovi.

Oni pak koji misle da imaju konstruktivne prijedloge, pokazat će nam svoju ljubav time da nam ih predlože. „Vijeće“ će ih savjesno ispitati. Na taj način će liturgijska reforma postati plod cjelokupne Crkve.

4. U sadašnjem prelaznom razdoblju ostaju dosadašnje rubrike u potpunoj snazi, osim ukoliko nisu na temelju službenih i izričitih tumačenja dokinute.

Prema tome za nas vrijede kao direktivne norme: Liturgijska Konstitucija, *Motu Proprio* od 25. I 1964., te Instrukcija od 26. IX 1964. koju službeno tumači Kongregacija Obreda i ovo „Vijeće“. Ovim treba nadalje dodati zakonske odredbe Biskupskih Konferencija.

Granice ovih odredbi se ne smiju prekoračiti. Prema tome nitko ne smije eksperimentirati, osim uz izričitu dozvolu. Ovo naime „Vijeće“ nije još nikako dalo općenite dozvole u tom smislu, i to tim više, što Liturgijska Konstitucija predviđa samo eksperimentiranje u dobro pripremljenim krugovima i u biranim zajednicama, i to samo na određeno vrijeme i pod nadzorom crkvenih vlasti. Svaka se dozvola u ovoj stvari daje pismeno, a obavješćuje se kompetentne crkvene vlasti o danim dozvolama i o granicama unutar kojih se „pokusi“ prave. Sve dakle što se protivi sada postojećim zakonima, moramo smatrati samovoljom i privatnom inicijativom, pa to već iz toga razloga osuđuje i Liturgijska Konstitucija i Vijeće.

Ako se pak s jedne strane daju naredbe da se ne smiju prekoračiti granice crkvenim odredbama, onda moramo s druge strane podsjetiti da se ove nove direktive koncilskih dokumenata i odredbe za njihovu provedbu moraju u potpunosti ostvariti. Doista, jednako je štetno crkvenoj obnovi nepromišljeno postupanje jednih kao i pasivnost drugih, bilo to iz nerazumijevanja ili naprosto iz lijenosti. Sv. je Otac s obzirom na ove jasno progovorio: „Mi moramo postati svijesni da je s Koncilom nastala nova duhovna odgovornost, a mi ne smijemo oklijevati da najprije postanemo učenici, a onda sljedbenici škole molitve koja je sada započela. Reforme mogu zahvatiti u omiljele i časne običaje, one mogu tražiti napore koji su prije svega neugodni, ali mi moramo biti spremni da nešto naučimo, mi moramo imati pouzdanja. Vjerski i duhovni plan, koji Liturgijska Konstitucija pred našim očima razvija, divan je u dubini i istinitosti nauke, u razumnosti kršćanske logike, u čistoći i bogatstvu bogoštovnih i umjetničkih načela te u prilagođivanju, načinu i potrebama modernog čovjeka.

U svemu tome je to autoritet Crkve koja nas tako uči i koja nam potvrđuje vrijednost reforme, a sve to u pastoralnom nastojanju da učvrsti u srcima vjeru i ljubav prema Kristu, te religiozni osjećaj današnjega svijeta“. (Iz nagovora kod skupne audijencije 13. I o. g.).

5. Euharistijska pobožnost kao „pravi kult koji se hrani evanđeljem i teološkom naukom“ (uspor. propovijed Sv. Oca na Euh. kongr. u Pisi), dobila je punu vrijednost u Konstituciji o sv. Liturgiji.

Njezin je najviši izraz u prikazivanju Žrtve, koja na čelu s Biskupom ili njegovim zamjenikom okuplja Božji narod oko istog žrtvenika u aktivnom sudjelovanju u jednoj vjeri i u jednoj jedinoj molitvi (uspor. Konstituciju o sv. Bogoslužju, čl. 41—42).

Od svih oblika Euharistijske žrtve ima posebno mjesto koncelebracija koju je Koncil ponovno uveo u opću praksu. Koncelebraciju ipak ne smijemo smatrati samo sredstvom, da prebrodimo praktične poteškoće koje se tu i tamo pojavljuju kod pojedinačnih celebracija. Štoviše, treba uočiti njezinu pravu doktrinalnu vrijednost: da se očituje jedinstvo žrtve i svećeništva te žrtvena zajednica cijelog Božjeg naroda te da se među onima koji ovu jednu žrtvu slave umnoži plod Euharistije, prava ljubav.

Stoga je umjesno, da se koncelebracija promiče u svim slučajevima, u kojima koristi pobožnosti svećenika i vjernika. Pri tom pak valja paziti, da vjernici ne trpe zbog pretjeranog ograničenja za njih određenih pojedinačnih celebracija. Nadalje neka ostane mogućnost da svećenici, ukoliko to žele, mogu također pojedinačno celebrirati. Pojedinačno celebriranje, pa makar bez prisustva vjernika, zadržava svoje potpuno doktrinalno i asketsko značenje, te potpuno crkveno odobrenje. Nadalje treba paziti, da koncelebracija bude katehetski i obredno pripravljena prema najnovijem obredu, da doista bude dostojna i svečana kako se dolikuje.

6. Od dana 7. III o. g. osjećamo želju da se sv. Misa služi prema narodu. Treba stvarno priznati, da je ovaj način služenja sv. Mise s pastoralnog gledišta najkorisniji, ali ipak ova u sebi tako dobra želja dovela je dosada katkada do neukusnih, nerazumnih i nasilnih rješenja. Ovo je Vijeće već službeno predložilo nekoliko rješenja, koja ćemo što prije upotpuniti te službeno objaviti. Svakako želimo naglasiti da plodan pastoralni rad ne zahtijeva nužno da se cijela sv. Misa služi prema narodu. Čitava liturgija riječi u kojoj se u širem obliku ostvaruje aktivno sudjelovanje puka dijalogom i pjevanjem već se služi prema narodu, a radi upotrebe narodnog jezika postala je danas mnogo razumljivija. Svakako je poželjno da se također sama euharistijska žrtva služi prema narodu, da bi vjernici mogli neposrednije slijediti cijeli obred i tako s većim razumijevanjem sudjelovati. Ali radi toga ne smijemo odmah nastojati oko

jedne prenagle, čak i nerazumne, preinake sadašnjih crkvi i oltara na ogromnu štetu drugih vrednota koje moramo sačuvati.

U novim crkvama treba davati prednost oltarima prema narodu. U već postojećim crkvama može se taj cilj postepeno postići zgodnim, ali razboritim prilagođivanjem, a pri tom treba uvijek uzeti u obzir sve vrednote.

Ako se ipak smatra korisnim, da se povremeno dozvoli postavljanje privremenih pomoćnih oltara radi služenja sv. Mise prema narodu, onda treba paziti na dostojanstvo i ures kako to dolikuje oltaru kao žrtvenom i gozbenom stolu svete Božje obitelji.

7. Problem Svetohraništa je u direktnoj vezi s problemom oltara. Ovo se pitanje ne rješava toliko općim i jednoobraznim odredbama, već savjesnim proučavanjem pojedinih slučajeva, a pri tom treba uzeti u obzir ne samo posebne duhovne, već također konkretne materijalne okolnosti.

Umjetnici će postepeno doći do najboljeg rješenja, ali ih svećenici moraju pri tom pomagati, iznoseći načela koja osiguravaju Euharistiji dostojnu čast i štovanje. Ova se načela moraju uklopiti u one prave oblike euharistijskog štovanja koja u crkvi žive kao izraz prave kršćanske pobožnosti.

Prije svega u većim crkvama može se preporučiti koja s crkvenim prostorom spojena kapela, da služi čuvanju i adoraciji Presvetoga. Ova bi također mogla služiti za Euharistijsku žrtvu u radne dane, kada vjernici u znatno manjem broju prisustvuju sv. Misi.

Bez obzira na mogućnosti rješenja kako ih predviđa Instrukcija pod br. 95., treba pomno paziti na dostojanstvo Svetohraništa. Ako Ordinarij dozvoli da se postavi Svetohranište izvan oltara, onda mu se mora odrediti doista odlično i istaknuto mjesto u crkvi, kako bi ga vjernici lako mogli vidjeti, a svećenik ga ne bi zaklanjao za vrijeme sv. Mise. Ukratko: neka bude moguće da se neposredno primjeti i osjeća prisutnost Gospodinova usred svoga puka.

Stoga se čini umjesnim da upozorimo na neka rješenja, koja su tek predložena ili čak katkad ostvarena, ali ipak ne zadovoljavaju. To su: Svetohraništa koja se trajno nalaze unutar oltarske mense; Svetohraništa koja se mogu pomoću mehanizma za vrijeme Mise spustiti u oltar; Svetohraništa koja se nalaze pred oltarom bilo na oniskom stupu do visine oltarske menze bilo na drugom malo nižem oltaru, tako da

praktično postoje dva oltara za celebriranje; te napokon Svetohraništa koja su smještena u zid apside ili su postavljena na već postojećem oltaru *pred* kojim ili neposredno *pod* kojim se nalazi sjedište celebranta.

Točnije upute o ovom problemu izdat će se zajedno s već spomenutim direktivama o oltarima.

8. U uređenju crkvi prema zahtjevima liturgijske obnove primjetili smo izvjesne pretjeranosti s obzirom na svete slike. Dosada su naše crkve bile pune svetačkih slika i kipova, a sada smo upali u drugu krajnost: napravi se tabula rasa i sve baca van. Katkada se sve to dogodilo bez odgovarajuće pouke vjernika, što je izazvalo štetnu reakciju, svakako na duhovnu štetu vjernika.

Bez sumnje, moraju tajne našeg otkupljenja, presv. Euharistija, biti u središtu Liturgije. Ali u suglasnosti i podređenosti s njima, kao i u potpunoj suglasnosti s Liturgijskom Konstitucijom (čl. 103., 104., 108., 111.) ostaje čašćenje Bl. Djevice i Bogorodice Marije i svetaca utješna i radosna dogma naše vjere.

Prosvjetljena i crkvi odana revnost znade da sve u crkvama govori svojim jezikom. Sve izražava smisao sakralnog i misterija, i to valja čuvati.

9. Liturgijski pokret je počeo na privatnu inicijativu pojedinih pionira ili redovničkih zajednica uz najveće žrtve i izdatke; samo da bi proširili poznavanje i studij sv. Liturgije u knjigama i časopisima, liturgijskim sastancima i drugim pothvatima. Ovi su bili nosioci i ravnali pokretom sve do godine 1947.

Te godine je Papa Pio XII taj pokret direktno stavio pod vlast crkvene hijerarhije (Enc. Mediator Dei, br. 108).

Drugi je vatikanski sabor ovu situaciju naglasio, čak bismo mogli reći, kanonizirao, time što je Biskupskim Konferencijama, pojedinim Biskupima i Ordinarijima podijelio razne ovlasti koje su dosada bile pridržane Sv. Stolici. Zaključci koji iz toga slijede vrlo su važni. Liturgijski pokret je dobio visoko priznanje Crkve. Skupine, redovi i pojedinci, koji su promicali liturgijsku obnovu, stekli su velike zasluge i pružili su nam velike usluge. Ali da ovo duhovno bogatstvo, što su oni započeli i do sada njegovali, može svoje sveto djelovanje proslijediti, mora ovaj pokret sve poslušnije ploviti vodama sv. Crkve unutar granica i oblika koji se smatraju najpodesnijim, u neposrednoj ovisnosti od crkvene hijerarhije.

Moramo dakle nastojati da u srdačnom razumijevanju pronađemo najbolji i najplodniji način uske suradnje. Nijedan liturgijski centar ne bi se danas smio izolirati, štoviše, čak ne bi smio ostati na rubu samog puta kojim danas korača Učiteljica-Crkva.

Casopisi liturgijskog i pastoralnog karaktera neka marljivo proučavaju i istraživaju te nam s punim razumijevanjem otkrivaju sv. Liturgiju. Ali neka se čuvaju da ne bi objelodanili izvještaje o pothvatima i reformnim nastojanjima koja se očito protive sadašnjim odredbama ili širili nezdrava i razorna liturgijska shvaćanja.

Ovo sam htio pisati da otvorim svoje srce svima — svemu Kleru, našim laičkim organizacijama, osobito mladeži i redovničkim zajednicama — koji u ovom tako važnom trenutku svom revnošću i predanjem nastoje da svi vjernici po sv. Liturgiji što intenzivnije proživljavaju misterij Krista.

MOLITVA ZAJEDNICE

XIII NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu katoličku: Bože, vodi je tako da postigne tvoja obećanja — molimo te, Gospodine.

Za našu djecu: da počnu redovito pohađati vjeronauk i da ih taj nauk vodi kroz cijeli život —

Za siromahne i potrebne: neka im ljubav kršćana покаže koliko ih Bog ljubi —

Za obraćenje grešnika: da budemo svjesni kako nas samo Bog može očistiti od naših grijeha —

Za ovu svetu zajednicu: neka se iz naših usta često vine zahvala što nas je Bog ozdravio od gube grijeha —

XIV NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za našu majku svetu Crkvu: neka je brige ovog svijeta nikad ne navedu ni na najmanju nevjernost svome Učitelju — molimo te, Gospodine.

Za rast u ljubavi: oni koji posjeduju zemaljsko blago neka mu budu upravitelji a ne robovi —

Za siromahe i bijednike: neka uvijek sačuvaju toliko vjere da znaju otkriti Božju brigu za njih —

Za rast Božjeg života u nama: da ostanemo vjerni u službi Kristu bez kompromisa i kolebanja —

Za ovu euharistijsku zajednicu: neka sudjelovanjem kod ove Mise obnovi svoju krsnu pripadnost Kristu —

XV NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: neka u njoj buji život što joj ga je Spasitelj zaslužio svojim uskrsnućem — molimo te, Gospodine.

Za crkvenu hijerarhiju: neka bi ona bez prestanka djelila novi život svima koji je slijede —

Za našu pokojnu braću: neka ih Bog pridruži blagodatima uskrsnuća svoga Sina —

Za pobjedu nad grijehom: da naše obraćenje bude znak našeg prijelaza iz smrti u život —

Za modernu znanost i tehniku: neka njezina borba protiv smrti bude blagoslovljena od Boga života —

Za ovu svetu zajednicu: da joj blagovanje kruha života bude zalogom vječnoga života —

XVI NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu katoličku: da ona okupi i ujedini sve narode, sve rase i sve društvene klase — molimo te, Gospodine.

Za našu župsku zajednicu: neka naša međusobna ljubav bude znak katolicizma naše Crkve —

Za rast naše ljubavi: da pružimo ruku siromahu i strancu i da ih po mogućnosti pozovemo k svojem stolu —

Za nastojanja oko ujedinjenja svijeta: da ih Bog blagoslovi i da kršćani u njima vide znak konačnog okupljanja ljudi u nebeskom kraljevstvu —

Za članove naše zajednice: da Euharistija svojom ljubavi i bratstvom učini svakoga od nas svjedokom sakupljanja svih u Crkvi —

XVII NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za našu majku svetu Crkvu: da se njezino putovanje ovim svijetom nikada ne pretvori u gospodarenje — molimo te, Gospodine.

Za ufanje ljudi: da se ono ne pomiješa s ispraznim nadama u snagu i u tehniku —

Za rast u ljubavi: neka naša bratska ljubav očituje našu pripadnost Božjem kraljevstvu —

Za izraelski narod: da njegovo dugo očekivanje Mesije konačno otkrije svjetlost —

Za razne mesijanske sekte: neka njihovi članovi ne vrludaju u granicama zemaljske vjere —

Za ovu župsku zajednicu: da ona bude slika okupljanja vjernika oko Krista u konačnom kraljevstvu —

XVIII NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za kršćansko svećenstvo: da svećenici kao Božji namjesnici uvijek dijele Božje oprostjenje — molimo te, Gospodine.

Za obraćenje grešnika: neka vjera u moć oprostjenja oslobodi njihovu savjest od opterećenja —

Za rast naše ljubavi: da naučimo jedan drugome opraštati i moliti od Boga oprostjenje u sakramentu pokore —

Za naše bolesnike: neka se Gospodin udostoji udijeliti im zdravlje tijela i mir srca u oprostjenju grijeha —

Za ovu euharistijsku zajednicu: da sudjelovanje kod spomena Isusove muke dađe svakome od nas snage da oprostimo pogreške drugih —

XIX NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: da svi njezini članovi budu zaodjenuti ruhom milosti — molimo te, Gospodine.

Za svećenike i redovnike: neka odijelo što ga nose očituje čistoću njihova staleža —

Za siromaha i potrebne: da kod kršćana nađu dosta samilosti koja će im pružiti potrebnu odjeću za zimu —

Za one koji prave naša odijela: neka ih prave tako da budu lijepa i čedna —

Za našu pokojnu braću: neka ih Gospodin zaodjene svadbenim ruhom za nebesku gozbu —

Za ovdje okupljene kršćane: da nam ova Misa pomogne svući sa sebe staroga čovjeka —

XX NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: da u njoj nikada ne presuše izvori za zdravlje duše i tijela — molimo te, Gospodine.

Za naše bolesnike: neka im pripadnost Božjem kraljevstvu pomaže nadvladati tjelesne slabosti —

Za sakramenat bolesnika: da sveto pomazanje tražimo življom vjerom u njegovu moć —

Za one koji se brinu za blagostanje tijela: neka njihovo znanje služi uvijek pravoj ljubavi —

Za ovu župsku zajednicu: da u ovoj Misi nađe ozdravljenje svojih manjkavosti —

XXI NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: da svijetu naviješta oprostjenje koje Bog daje — molimo te, Gospodine.

Za Kristove svećenike: neka oni kao djelatnici Božjeg praštanja budu kreposni u opraštanju —

Za rastavljene bračne drugove: neka njihovo pomirenje pokaže moć Božjeg oprostjenja —

Za mir u svijetu: da međusobno zaboravljanje pogrešaka pomogne narodima podizati slogu među zemljama i rasama —

Za kršćane okupljene u ovoj crkvi: neka ih Božje oprostjenje koje su stekli potiče da to praštanje šire oko sebe —

KRIST KRALJ

Za Kristovu Crkvu: da se njezin upliv osjeti u svakom srcu — molimo te, Gospodine.

Za sve narode i rase: neka u njima pod Kristovim kraljevanjem vlada mir i blagostanje —

Za svećenike i redovnike: neka u današnjem svijetu svjedoče da Kristovo kraljevstvo nije odavle —

Za kršćanski laikat: neka njegov apostolat i svjedočenje unese Krista Kralja u sve društvene krugove —

Za progonjenu Crkvu: da njezine kušnje zasluže da se svijet smiri na podnožju Kristova prijestolja —

Za rast u ufanju: neka nastupi konačno ustanovljenje nebeskog kraljevstva —

Za ovdje okupljenu zajednicu: da slaveći Kristovo kraljevanje i ona obuče na se kraljevsko svećeništvo —

SVI SVETI

Za članove Crkve: neka ih Bog posveti i privede k vječnom životu — molimo te, Gospodine.

Za Kristove svećenike: da kao Kristovi namjesnici budu sveti kako im traži služba —

Za siromahe i nesretne: neka ih njihovo trpljenje dovede u zbor blaženika —

Za progonjene: da ih tješi slava na nebu i da njihova krv zasluži obraćenje njihovih neprijatelja —

Za našu pokojnu braću: neka Gospodin ne dopusti da budu odbačeni od nebeskog kraljevstva —

Za ovu svetu zajednicu: da nam Bog pokazuje uski put koji vodi u blaženost —

KOD POGREBNE MISE (I NA DUŠNI DAN)

Da primiš svoga slugu i da ga opereš na vrelu vječnoga života — molimo te, Gospodine.

Da mu daš dio u veselju svojih svetih —

Da svoje ruho opere u krvi Jaganjca —

Da mu otvoriš vrata nebeskog Jeruzalema —

Da mu daš uživati plod mudrosti među mudrima —

Da ga okruniš vijencem pobjede u društvu mučenika —

Da mu daš mjesto u zboru patrijarha i proroka —

Da mu objaviš sjaj svoje slave kao i anđelima —

Da blista poput bisera među draguljima raja —

Da mu otkriješ tajne nebeskih otajstva —

XXII NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: neka se ne miješa sa zemaljskim kraljevstvima — molimo te, Gospodine.

Za kršćanski laikat: da budu plodna njegova nastojanja u svjetskim poslovima i da ona pokažu njegovu ljubav —

Za one koji nam upravljaju: neka ih posluš, koji im se iskazuje, sjeća da svaka vlast dolazi od Boga —

Za našu progonjenu braću: da njihovo strpljenje pomogne naše neprijatelje kako bi priznali vrhovnu vlast Božju —

Za mlade narode: neka nacionalni osjećaji ne smetaju njihove vjernike u vršenju kršćanskih dužnosti —

Za ovdje okupljene kršćane: da dademo uvijek Bogu što je Božje a svim ljudima što je njihovo —

XXIII NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: da božanski život njezinih članova bude zalog života u budućem kraljevstvu — molimo te, Gospodine.

Za našu pokojnu braću: neka im Bog dađe pobjedu nad smrću i neka ih pridruži svojem životu —

Za odijeljene kršćane: da život iz debla opet prostruji kroz nasušene grane —

Za rast ljubavi: da u sva srca donosimo život sijući radost, mir i oprostjenje —

Za živo ufanje: neka nam vjera u uskrsnuće tijela pomogne da uskrsnemo od grijeha —

Za ovu svetu zajednicu: da slaveći spomen smrti i života Spasiteljeva i u sebi nosi to otajstvo —

XXIV I ZADNJA NEDJELJA PO DUHOVIMA

Za svetu Crkvu Božju: neka bdije i čeka dolazak Spasitelja — molimo te, Gospodine.

Za biskupe i svećenike: da neprestano drže budne članove Crkve —

Za obraćenje grešnika: neka ih povratak Sina čovječjega ne zateče nenadano —

Za pravo ufanje: da se oni koji su iskusili prolaznost ovoga života ojačaju u očekivanju Spasiteljeva dolaska —

Za rast u vjeri: neka nam ona pomogne da znak Sina čovječjega upoznamo u našem svakidašnjem životu —

Za ovu svetu zajednicu: neka želja koju pokazuje da se sastaje oko euharistijskoga stola izražava njezinu nadu u okupljanje izabranih —

P. Maertens-Kirigin

POVIJEST I LITURGIJA — POEZIJA NADE

Nada je teološka krepost. Na njoj — s vjerom i ljubavlju — temelji se život kršćanina i ideologija kršćanstva u povijesti. **Kršćanin se nada.** Sv. Pavao tvrdi Korinćanima: „Bog je koji čini sve u svima“ (I Kor 12, 6). Krist je rekao: „Ja sam pobijedio svijet“ (Iv 16, 33). Stoga se kršćanin nada — i protiv svake nade. Sv. Pavao ističe Abrahama koji je „nadajući se protiv nade“ (Rimlj 4, 18) uzor budućeg kršćanina. „Kršćanin se nepokolebivo nada“, veli G. Maino (L'Osservatore Romano 1965, br. 119, str. 5), jer je stalan da vrijeme radi za pobjedu istine i za vječnost, usprkos ljudske zlobe. On je čvrsto uvjeren da su i povijest i život u rukama Božjim. Slično veli i sv. Pavao u poslanici Židovima: „Krist je vjeran . . . ako čvrsto sačuvamo do konca pouzdanje i slavnu nadu“ (Žid 3, 8). Blagoslivljajući uskrsnu svijecu Crkva tvrdi za Krista: „Njegova su vremena . . .“

Najdublji kršćanski genij filozofije povijesti sv. Augustin veli o Bogu: „Prepravedni **Reditelj** zlih volja“ (De Civitate Dei, XI, 17). On se zna poslužiti i sa neprijateljima,